

Ilse Kleijne

i.kleijne@medischcontact.nl

@medischcontact

ARTS IN DE SENAAT

‘Laatste checkpoint is grote verantwoordelijkheid’

Zes jaar senatorschap heeft arts en hoogleraar immunopathologie Jan Anthonie Bruijn achter de kiezen. En hij lijkt verzekerd van een nieuwe plek in de Eerste Kamer.

Openbaar bestuur is als een menselijk lichaam. Het is groot, het is complex en je kunt het nooit helemaal begrijpen. Dat is de conclusie van Eerste Kamerlid, VVD'er, arts en hoogleraar Jan Anthonie Bruijn (1958), na ruim zes jaar senatorschap.

Dat gebrek aan volledige grip deert hem niet. De superlatieven buitelen over elkaar heen als Bruijn op zijn praatstoel zit over het werk van de Eerste Kamer in het algemeen en zijn invulling van het senatorschap in het bijzonder. Enorm interessant. Buitengewoon relevant. Hartstikke mooi. De woorden buitelen door het kamertje naast de plenaire zaal van de Senaat, met uitzicht op de Hofvijver, waar Bruijn terugblijkt op het leven als senator tot nu toe.

Nevenfunctie

Hoogleraar immunopathologie Bruijn van het LUMC is arts, onderzoeker, docent. Hij hecht aan die combinatie: hij is niet alleen arts die kennis over gezondheid toepast bij patiënten, hij máákt als wetenschapper die kennis met evenveel liefde en draagt die over aan studenten. Geen haar op zijn hoofd die eraan denkt

om dat allemaal aan de wilgen te hangen voor een volledig politieke loopbaan. 'Ik heb nooit getaald naar een fulltime politieke functie. Ik doe veel bestuurlijks, maar altijd als nevenfunctie. Ik ben de afgelopen dertig jaar politiek veel inhoudelijk bezig geweest, maar niet in representatieve functies.' Achter de schermen van de liberalen schreef Bruijn bijvoorbeeld drie keer mee aan het landelijke VVD-verkiezingsprogramma. Was formateur in Rotterdam en Leidschendam-Voorburg. Zat

HARMEN DE JONG

‘Ik heb nooit getaald naar een fulltime politieke functie’

diverse partijcommissies, werk- en stuurgroepen voor en dacht mee bij provinciale verkiezingen. Zijn plek vóór de schermen kwam toen de in opspraak geraakte VVD-partijgenoot Jos van Rey in 2012 zijn senaatszetel moest opgeven. Bruijn: ‘Toen ik lang genoeg rondliep in de partij, leek het me op een gegeven moment ook interessant om met de uitvoering van het beleid te maken te hebben. De Eerste Kamer is dan een mooie werkplek waarbij je niet je baan hoeft op te geven, maar wel als volksvertegenwoordi-

ger een controlerende rol speelt bij de uitvoering van regeerprogramma’s.’

Bruijn is woordvoerder zorg en onderwijs voor de VVD, en begint bijna aan zijn derde senaatsperiode. Gezien de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen ziet het er naar uit dat de Statenleden bij de Eerste Kamerverkiezingen op 27 mei genoeg stemmen op de liberalen uitbrengen om twaalf van de huidige dertien zetels in de Senaat te behouden en Bruijn's plek op het statige

senaatspluche te handhaven. Waarschijnlijk krijgt Bruijn een andere arts als nieuwe collega-senator: Nicki Pouw-Verweij, die voor Forum voor Democratie debuteert.

Voor alle Nederlanders

Voor een senator is het van belang te 'focussen op je taak in de Eerste Kamer', aldus Bruijn. 'Dat is het toetsen van wetsvoorstellen. Dat zijn politieke compromissen die wij beoordelen op uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid, rechtmatigheid, betaalbaarheid, consistent beleid en inpasbaarheid in EU-regelgeving.' Hij ervaart die taak als 'een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid'. 'Iedereen moet zich houden aan de wetten als ze hier eenmaal zijn goedgekeurd. Je werkt hier aan het belang van mensen in het algemeen en, bij sommige wetten, dat van patiënten in het bijzonder. Als dokter neem je kennis mee hierheen, en als Kamerlid mee naar het veld. In die zin kun je hier ook veel voor patiënten betekenen. Ik kan als dokter en onderzoeker soms beter inschatten hoe bepaalde wetsvoorstellen uitpakken in de praktijk. Ik word ook echt geacht vanuit die ervaring ernaar te kijken.'

Dat wil niet zeggen dat Bruijn zijn functie vooral in het belang van artsen uitvoert. 'Nee', klinkt het stellig op die suggestie. 'Je moet je bewust zijn van welke verantwoordelijkheden je op welk moment hebt. Je werkt voor alle Nederlanders. Mensen kijken of je doet waarvoor je bent aangenomen.'

Afstotingsverschijnselen

Het interview vindt plaats op de dag dat de VVD-fractie in de Eerste Kamer als gezamenlijk standpunt naar buiten brengt dat het vertrek van VVD-senator Anne-Wil Duthler, wegens het verstrengelen van zakelijke en politieke belangen, onontkoombaar was. Zijn achtergrond als arts brengt ook 'een restrictie mee', benadrukt Bruijn. 'Namelijk die van de schijn van belangenverstrengeling. Sommige dingen kan ik juist níet doen omdat ik dokter ben.'

Het ultieme voorbeeld is wat Bruijn betreft het debat vorig jaar over de Wet op de orgaandonatie. Gezien zijn portefeuille zijn pakkie-an, maar het was VVD-senator Frank de Grave die toen het woord voerde. 'Als immunopatholoog ben ik bezig met zaken als afstotingsverschijnselen. Juist om de schijn van belangenverstrengeling en vooringenomenheid te mijden, heb ik zelf tegen de fractie gezegd dat ik hier niet het woord over wilde voeren.' Om diezelfde reden weigerde hij een commissarispositie bij een grote farmaceut, zegt hij. Zelf stemde de VVD'er vóór die veelbesproken wetswijziging, terwijl zeven andere VVD-senatoren tegen stemden. Het debat draaide in de Eerste Kamer om de positie van nabestaanden. 'Die rol van nabestaanden verandert er in de praktijk niet door', aldus Bruijn. 'Als een nabestaande donatie niet wil, gebeurt het nu niet en straks ook niet.' Ooit stond hij zelf voor de keuze, toen zijn moeder na een verkeersongeluk hersendood raakte. 'Ik stemde ermee in, maar het feit dat ik als nabestaande donatie kon weigeren, vond ik een fijn gevoel.'

Dat hij voor de wet stemde, was omdat voor hem 'het zelf-beschikkingsrecht belangrijk is'. 'Dat blijft bij de nieuwe wet overeind: jij beschikt of je wel of niet wil doneren. De wet gaat over de situatie waarin iemand geen gebruikmaakt van dat recht. Dat heb ik afgewogen tegen de zieke mensen die op een donorlijst staan.'

Memorabele momenten

Het debat over het bevriezen van het eigen risico staat Bruijn ook bij als een van de meer memorabele momenten. 'Het politieke compromis in de Tweede Kamer was om het te fixeren, wat neerkomt op een verlaging van het eigen risico als percentage van het inkomen. Terwijl de VVD voorstander is van door-indexeren op basis van de inflatie om de zorg betaalbaar te houden.' De Eerste Kamer stemde ook in met bevriezen. Het was een moment dat Bruijn weer eens duidelijk werd dat 'democratie groter is dan je zelf bent'.

'Het gaat om zoveel meer dan je eigen mening. Het is niet moeilijk om te relativeren als de uitkomst anders is dan je zelf voorstaat. Je bent maar één van de miljoenen Nederlanders.'

Bruijn ziet zelfs de democratische lol in een initiatiefwetsvoorstel

Het is vooral mooi dat in Nederland de meerderheid in vrijheid beslist, dat is zo fundamenteel. Als je dat niet voorop hebt staan in je bedoelingen, respecteer je de democratie niet.' Bruijn haalt mogelijk meer vreugde uit de werking van de democratie dan uit een VVD-vriendelijke stemmingsuitslag. 'Zo werd het elektronisch patiëntendossier afgestemd in de Eerste Kamer. De regering wilde het daar niet bij laten. En kwam met een nieuwe wet, de Wet cliëntenrechten bij elektronische verwerking van gegevens, die heldere kaders schept voor als je werkt met elektronische patiëntgegevens. Dat vind ik een mooi voorbeeld van de werking van democratie en de krachten die erachter zitten. Waar het kabinet de ruimte neemt om met iets nieuws te komen dat het vervolgens wél haalt.'

Bruijn ziet zelfs de democratische lol in het nog in behandeling zijnde initiatiefwetsvoorstel van de SP, PvdA en CDA, om een verbod op winstuitkeringen door zorgverzekeraars te bewerkstelligen. 'Als VVD hebben we daar grote problemen mee, omdat het alleen maar leidt tot nog hogere zorgpremies.'

Jan Anthonie Bruijn: 'De mensen in het land zijn je baas. Het is belangrijk dat je naar ze luistert.'

Dus hebben we er veel vragen over gesteld.' En die vragen hebben er tot zijn vreugde weer mede toe geleid dat de drie partijen met een novelle (een wijzigingswet, *red.*) moesten komen om hun oorspronkelijke voorstel te verduidelijken, waardoor het laatste woord er voorlopig nog niet over is gezegd.

Honderden wetsvoorstellen

Bruijn juicht het toe dat er met de waarschijnlijke komst van arts en FvD-kandidaat Nicki Pouw een jonger Senaatslid komt, een nieuwe generatie. Op haar kandidaatstelling voor deze partij kwam van enkele artsen forse kritiek; tot aan de opmerking dat het zou bijten met de artseneed. 'Ik hoef haar keuze niet te recenseren. Ik ben blij dat er mensen zijn als zij, die hun nek uitsteken en bereid zijn op te komen voor het belang van mensen in dit land.'

Hij vindt dat het politiek kleur bekennen, voor welke partij dan ook, niet per se bijt met de neutrale positie die van een arts wordt verwacht. 'Het geldt voor meer beroepen. Van de loodgieter of een rechter wil je ook niet horen wat zijn

politieke voorkeur is. Als dokter heb ik het patiëntenbelang bovenaan staan. Als politicus de mensen die ik vertegenwoordig.'

Het werk in de Senaat kost hem veel tijd in de avonduren en de weekenden. Bruijn stopt veel uren in het bijhouden van een netwerk. 'Daar moet je aan werken. De mensen in het land zijn je baas en zijn vaak vertegenwoordigd in koepelorganisaties. Het is belangrijk dat je naar ze luistert.'

'Het is hard werken, er passeren honderden wetsvoorstellen per jaar. Het is belangrijk dat er een goed debat voorafgaat aan beslissingen, dat de kwaliteit van het werk hier zo goed mogelijk is. Wat we doen, moet goed zijn. We zijn het laatste checkpoint.' Tegelijk maakt hij zijn eigen aandeel liever niet groter dan het is. 'Het is maar voor tijdelijk. Straks komt er weer een ander.' ■

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.